

Bayram Aracı

Onaylayan Administrator
Saturday, 26 May 2007

Â Â Â Â Bozkâ½r insanâ½nâ½n, onlarâ½n Â½ykâ¼sâ¼nâ¼ tâ¼rkâ¼lerinde en yalâ½n biâ½imde dile getiren Bayram Aracı
05/03/1921 / 1337Â tarihinde Ankara'nâ½n Elmadaâ° ilâ½esinde doâ°muâ¼tur. Yâ½renin tanâ½nmâ¼sanatâ½larâ½
Topal Mevîâ¼tâ¼n oâ°ludur..

Sanatâ½nâ½n ilk feyzini babasâ½ndan alan Bayram ARACI, oldukâ½sa kâ½klâ¼ kâ¼ltâ¼rel deâ°erlere ve bu deâ°erlerden beslenen zengin bir mâ¼zik geleneâ°ine sahip olan Ankara'ya â½ocuk denecek yaâ¼larda gelmiâ¼tir ve kendini bir anda Genâ½ Osman, Yaâ°câ½oâ°lu Fehmi Efe, Ziya yaâ°ar ve Kâ½r Aâ°a gibi ehli dil insanlarâ½n arasâ½nda bulmasâ½ onun sanatâ½nâ½n â¼ekillenmesinde temel bir deâ°er olmuâ¼tur.

Genâ½ Osman'â½n (Osman Genâ½tâ¼rk) o klasik eski Ankara divanlarâ½nâ½n, koâ¼malarâ½nâ½n tâ¼rkâ¼ ve oyun havalarâ½nâ½n meâ¼hur bir icracâ½sâ½ olduâ°u kadar sâ½zâ¼ sohbeti dinlenir, irfan sahibi deâ°erli bir insan olduâ°unu biliyoruz. O kadar ki, Genâ½ Osman'â½n â½alâ½p okuduâ°u Ankara Divanâ½nâ½, Yaâ°câ½oâ°lu'nun oynadâ½â¼ Karaâ½ Zeybeâ°ini ve sâ½ylediâ°i bozlaâ°â½ eski Ankaralâ½lar hala bâ¼yâ¼k bir hayranlâ½kla â½verler. Neredeyse yarâ½m asâ½rdâ½r Hamam â½nâ¼nde ki saz dâ¼kkanâ½nda muhabbet ehli ile sazâ½ sâ½zâ¼ sohbeti bir gâ¼n bile ara vermeyen Mehmet Cihan (79) bunlardan biri ve o gâ¼nleri â¼â½yle anlatâ¼yor.

"Bayram ARACI'nâ½n haki renkli kâ¼lot pantolonu pleli, renkli bir gâ½mleâ°i, ayaâ°â½nda â½kâ½esine basâ½k bir ayakkabâ½sâ½ olurdu. Hocanâ½n Ziya, Yaâ°câ½oâ°lu ve Genâ½ Osman,â½ Bayram'â½ evlatlarâ½ gibi sever, onunla ilgilenirlerdi. Tabii bir de Kâ½r Aâ°a; hani Ankara'nâ½n o meâ¼hur "Misket" ine aâ¼k olan yiâ°it... O gâ¼nler Yaâ°câ½oâ°lu'nunâ½ konaâ°â½ baâ¼ta olmak â¼zere evlerde, konaklarda Ankara câ¼mbâ¼â¼lerinin, muhabbetlerinin tâ¼m canlâ½lâ½ ile devam ettiâ°i gâ¼nler. En sâ½k uâ°radâ½â¼, dâ½nemin â¼nlâ¼ sanatâ½larâ½nâ½n da mâ¼davimi olduâ°uâ½ Hamam â½nâ¼nde ki Hasâ½r altâ½ meyhanesiâ½ Bayram ARACI'nâ½n evi gibiydi. Bir gâ¼n Ahmet Gazi AYHAN' la arka arkaya sahne aldâ½â½ bu mekanda, Ayhan' a fark atmak ve bâ¼yâ¼klâ¼â¼nâ¼ gâ½stermek iâ½in sazâ½nâ½n bâ¼tâ¼n perdelerini keserek perdesiz saz â½almâ½â¼ ve bâ¼yâ¼k beâ°eni toplamâ½â¼tâ½. Rahmetli â½ok kâ½sa zamanda â¼â½h kavuâ¼tu fakat â½yle kolay kolay â½lâ½ye tartâ½ya gelen bir adam olmadâ½â¼ iâ½in, bir sâ¼re sonra Ankara ona dar geldi ve tuttu 40'lâ½ yâ½llarda â°stanbul'a gitti."

Gâ¼nâ¼mâ¼zde dahi rastlanmayan â½lâ½lerde, perdesiz saz â½şalarak sanatâ½nâ½n boyutunu ispatlayan Bayram ARACI Ankara'da Misket, Hâ¼dayda, Yandâ½m â½eker, Atâ½m Araptâ½r, Ankara Zeybeâ°i gibi geleneksel Ankara tâ¼rkâ¼ ve havalarâ½nâ½ bâ¼yâ¼k bir canlâ½lâ½k ve dinamizm iâ½inde icra ederken, 1940'lâ½ yâ½llarâ½n ortasâ½nda birden bire kendini gazinolarda bulur. Haydar TATLIYAY' â½n tavassutu ile ilk sahneye â½â¼ktâ½â¼ gazino, Kristal ve Nohutlu gazinolarâ½dâ½r. O gâ¼nler gazino, taverna ve benzeri eâ°lence yerlerinin hâ½zla â½oâ°aldâ½â¼ gâ¼nlerdir. "â½ehir" e ve "â½ehirliler" e has bu mekanlarda, bir anlamda "geleneksel â¼ehir mâ¼ziâ°i" diyebileceâ°imiz bu gâ¼nkâ¼ adâ½yla Tâ¼rk Sanat Mâ¼ziâ°i icra edilmekte ve â¼nlâ¼ starlarda Safiye AYLA, Mâ¼zeyyen SENAR ve Hamiyet Yâ°eCESES baâ¼ta olmak â¼zere, Tâ¼rk Sanat Mâ¼ziâ°i sâ½leyenler arasâ½nda â½kmaktadâ½r. Bu mekanlarda tâ¼rkâ¼ye de tâ¼rkâ¼ sâ½yeyene de -bazâ½ nostaljik duygulanmalar dâ½â¼â½nda-fazla raâ°bet edilmez. Halkâ½n kâ¼â¼msediâ°i, halkâ½n mâ¼ziâ°i olan tâ¼rkâ¼nâ¼n kaba ve ilkel bulunduâ°u tâ¼rkâ¼ sâ½yeyenlerinde "sanatâ½" dan â½ok "zanaatâ½" gâ½rdâ¼ldâ¼â¼ o yâ½llarda, elin sazâ½, dilinde tâ¼rkâ¼leriyle beyâ½ldâ½zliâ½ gazinolarâ½n yanar dâ½ner sahnelerinde, bir delikanlâ½ fâ½rtâ½na gibi esmeye baâ¼lar. â°smi gazinolarâ½n yaldâ½zliâ½ neonlarâ½na yazdâ½rtan, dâ½nemin starlarâ½yla aynâ½ gazinolarda as solist olarak sahne alan bu delikanlâ½ iâ½te Elmadaâ°lâ½ Bayram ARACI' dan baâ¼kasâ½ deâ°ildir.

Â Â Â Â Â Â Â Â O dâ½nemde sanat camiasâ½nda gazinolarâ½n edindiâ°i â½nem gâ½z â½nâ¼nde bulundurulduâ°unda Ba ARACI' ya duyulan istek hiâ½te kâ¼â¼msenmeyecek bir baâ¼arâ½dâ½r. Zaten onun bu yeteneâ°i daha â½nce Muzaffer SARISâ½-ZEN tarafâ½ndan da keâ¼fedildiâ¼ ve SARISâ½-ZEN sazâ½ ve sâ½zâ¼yle bir sâ¼re radyo yayâ½nlarâ½na katâ½ (1939) ARACI burada bâ¼yâ¼k takdir toplamâ½â¼ ve â°stanbul'a uzanan yolculuâ°un temellerini atmâ½â¼tâ½r. (1948) SARISâ½-ZEN hocanâ½n onun sazâ½na duyduâ°u hayranlâ½k, dost sohbetlerinde Bayram ARACI ismini tekrar tekrar gâ¼ndeme getirmesi; Muzaffer SARISâ½-ZEN isminin halk mâ¼ziâ°indeki yeri gâ½z â½nâ¼nde bulundurulduâ°unda, Bayram ARACI' nâ½n ulaâ¼tâ½â¼ noktaya hakkâ½yla geldiâ°inin kanâ½tâ½dâ½r.

Â Â Â Â Â Â Â Â O artâ½k ismi baâ°lama ile birlikte anâ½lan, kendinden sonra gelen hemen bâ¼tâ¼n saz sanatâ½larâ½ etkileyen bir anlamda bizim ilk baâ°lama virtâ¼zâ¼mâ¼zdâ¼r denebilecek â½nemli bir sanatâ½dâ½r. Bazâ½ 45'liklerdeâ½ isminin â½nâ¼ne â½ok â½nemli ve anlamlâ½ bir sâ½fat eklendiâ°ini gâ½râ¼yoruz. "Anadolu Saz Kahramanâ½ Bayram ARACI". Bâ½ylece bir anlamda Anadolu'yu, Anadolu'nun sazâ½nâ½, sâ½zâ¼nâ¼ ve tâ¼rkâ¼sâ¼nâ¼ temsil misyonunu kendiliâ°inden â¼stlenen Bayram ARACI iâ½in â¼stat Neâ¼et ERTAâ½ â¼â½yle diyor ; "Bayram ARACI baâ°lama benim en â½ok etkilendiâ°im sanatâ½lardan biridir. â½zellikle "Re" perdesinden tutarak (Re karar sesi) ile â½alâ½â¼masâ½ beni de â½ekiâ½ Ali'yi de etkilemiâ¼tir. Sazâ½ â½ok canlâ½ ve ritimli â½şalardâ½. Deâ°iâ¼ik tezene atâ½â¼ â¼ekilleri vardâ½ sâ¼slâ¼ ve gâ½steriâ¼li â½aldâ½â¼ iâ½in hepimiz etkilenirdik onun sazâ½ndan."

Â Â Â Â Â Â Â Â Merhum Nida Tâ°FEKâ¼â° hoca bir konuâ¼masâ½nda ARACI iâ½in â¼u tespitlerde bulunmuâ¼tu ; "Bizim

sanatseverleri Bayram ARACI' yÄ½ bÄ¼yÄ¼k bir sevgi ve saygÄ½ ile anarlar. Ba°lamanÄ½n sevilmesinde halk mÄ¼ziÄ°inin yayÄ½lmasÄ½nda Ä½nemli hizmetleri olmuÄ¼tur. CoÄ¼kulu tavrÄ½, ba°lamayÄ½ ba°lama gibi Ä½almaktaki ustalÄ½Ä° ile, Ä½zellikle Ankara dolaylarÄ½nÄ½n tavrÄ½yla Ä½aldÄ½Ä° ezgilerdeki baÄ¼arÄ½sÄ½yla hala canlÄ½ olara yÄ¼ayan bir sanatÄ½dÄ½r."

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Arif SAÄ° Ä½n deÄ°erlendirmesi ise Ä¼Ä½yle ; " O yÄ½llarda NeÄ¼et ERTAÄž ve Orhan GENÇEBAY ile birlii Ä¼Ä½mÄ¼zÄ½n de ortak noktalarÄ½ndan biri Bayram ARACI hayranlÄ½Ä° idi. Benim kÄ¼Ä½kken Bayram ARACI' ya bÄ¼yÄ¼k bir tutkum vardÄ½. Zaten GENÇEBAY' Ä½n temelinde Bayram ARACI var. ERTAÄž ta Ä½ok severdi. Yani ortak muhabbetlerimizde hemen Bayram ARACI ortaya Ä½Ä½kardÄ½. ARACI bir dÄ½nem gazinolarında as solistleri aÄ¼aÄ°Ä½ indirmiÄ¼ bir sanatÄ½ydÄ½."

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Arif SAÄ° Ä½n yanÄ½ sÄ½raÄ° Orhan GENÇEBAY 'da gerek katÄ½ldÄ½Ä° televizyon programlarÄ½nd gazete ve dergilerde yayÄ½mlanan rÄ½portajlarÄ½nda her zaman Bayram ARACI isminden sÄ½z eden sanatÄ½larÄ½mÄ¼zdandÄ½r. Son dÄ½nemde katÄ½ldÄ½Ä° bir televizyon programÄ½nda ARACI iÄ½in sÄ½ylediÄ°i Ä¼u sÄ½zler Ä½ok anlamlÄ½dÄ½r : "Bayram ARACI benim hocamÄ½r. Ba°lamayÄ½ sevmemde ve onu bu Ä¼ekilde icra etmemde onun bÄ¼yÄ¼k emeÄ°i vardÄ½r. Rahmetliye 17-18 yaÄ¼larÄ½mda yaÄ¼adÄ½Ä°m buluÄ¼ma ve sonra devam e iliÄ¼kimiz sÄ½resince ona duyduÄ°um saygÄ½ her geÄ½en gÄ¼n artmÄ¼tÄ½r. Bu gÄ¼nlere gelmemde ARACI' nÄ½n yeri sanat yaÄ¼amÄ½mda bÄ¼yÄ¼ktÄ½r. HocamÄ½ saygÄ½yla anÄ½yorum..."

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Muzaffer SARISÄ°-ZEN, Nida TÄ°ceFEKÄ¼Ä° gibi halk mÄ¼ziÄ°inin kilometre taÄ¼larÄ½nÄ½n : NeÄ¼et ER Orhan GENÇEBAY gibi bÄ¼yÄ¼k saz Ä½statlarÄ½nÄ½nÄ° daÄ° aÄ½Ä½ bir biÄ½imde dile getirdiÄ°i gibi, Bayram ARACI yaÄ¼adÄ½Ä° dÄ½neme damgasÄ½nÄ½ vurmuÄ¼tur. Anadolu insanÄ½nÄ½n en saf, en samimi ve en gerÄ½ek sesi olan "tÄ¼rkÄ¼" yÄ¼ ba°lamadan "ba°lama" yÄ½ da tÄ¼rkÄ¼den ayrÄ½Ä° dÄ¼Ä¼Ä½nemeyiz. Ä¼Ä°te ARACI ba°lama ile tÄ¼eÄ¼ ve Ä½zdeÄ¼ kÄ½lan saz Ä½statlarÄ½nÄ½n baÄ¼Ä½nda gelen Ä½nemli bir isimdir.

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Bayram ARACI, baÄ¼ta "Ankara tavrÄ½" olmak Ä½zere, sazda deÄ°iÄ¼ik tezene Ä¼ekillerini, sesini ve farl Ä¼sluplarÄ½nÄ½ cesaretle kullanarak oldukÄ½a renkli bir icra yakalamÄ¼tÄ½r. Bir taraftan geleneksel tavrÄ½ ve Ä¼slubu belli Ä½lÄ½de yenilerken Ä½te yandan "piyasa tavrÄ½" denilen popÄ¼ler icranÄ½n ilk Ä½rneklerini de veren ilginÄ½ bir sanatÄ½ kiÄ¼iliÄ°i vardÄ½r. OkuyuÄ¼u yiÄ°itÄ½edir, hatta okuyuÄ¼unda yer yer kÄ¼lhanbeyi edasÄ½ yansÄ½maktadÄ½r. mÄ¼mkÄ¼n olduÄ°unca kalÄ½nlaÄ¼tÄ½rÄ½p bazen geniz, bazen kafa sesi kullanarak okuduÄ°u tÄ¼rkÄ¼leri resitatif nida motifleri ile, konuÄ¼malara mahalli sÄ½z ve seslerle sÄ½slemesi karakteristik Ankara tavrÄ½ olarak hemen kendini belli eder.

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Bazen kÄ½sa, bazen uzun introlarla baÄ¼ladÄ½Ä° oyun havalarÄ½nÄ½, sa° elinin parmaklarÄ½nÄ½ sa gÄ½sÄ½ne bir biri ardÄ½na bir ritim iÄ½inde vurarak sÄ½slemesi ARACI' danÄ° Ä½nce de yaygÄ½n mÄ½ydÄ½ tam bilemiyoruz ama onunla birlikte yaygÄ½nlÄ½k kazandÄ½Ä° sÄ½ylenebilir. Eserin ritmik akÄ¼Ä½ iÄ½inde eliyle sazÄ½n tÄ¼m tellerini kapatÄ½p aÄ½arak icraya farklÄ½ bir renk ve ritmik zenginlik kazandÄ½rmasÄ½nÄ½ da tipik Bayram ARACI tarzÄ½ olarak nitelemek mÄ¼mkÄ¼n. BÄ¼tÄ¼n bunlar sanatÄ½yÄ½ zaman zaman adeta "tek kiÄ¼ilik orkestra" zenginliÄ½ine taÄ¼Ä½r.

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Bayram ARACI'nÄ½n oldukÄ½a cesur ve kendinden emin bir Ä¼slubu vardÄ½r. Kiraz kabuÄ°undan yapÄ½l tezenesini bazen bir tek tele, bazen de bÄ¼tÄ¼n tellere vurarak zengin bir tÄ½nÄ½ yakalar. Eserin baÄ¼Ä½nda bir intro gibi baÄ¼layan gezinmeler, Ä½oÄ°u zaman eserin ait olduÄ°u makamÄ½n seyrini gÄ½steren bir taksim tadÄ½nda uzar gider. BunlarÄ½n Ä½yle tesadÄ¼fen deÄ°il, bilerek ve Ä½zellikle taksim tarz ve Ä¼slubunda yapÄ½ldÄ½Ä°nÄ½, Bayram ARACI'nÄ½n Ä½stat Tamburi Cemil ile yaÄ¼ayÄ½Ä½nÄ½ Ä½Ä°rendikten sonra anlÄ½yoruz. SanatÄ½nÄ½n Ä°stanbul yÄ½llarÄ½na rastlayan bu beraberlik, belki Bayram ARACI' da Tamburi Cemil' in o insanÄ½ bÄ¼yÄ¼leyici usta iÄ¼i taksimlerini taklit arzusu doÄ°urmuÄ¼ olmalÄ½dÄ½r. Esas itibarÄ½yla yÄ½resine ait anonim tÄ¼rkÄ¼ ve havalarÄ½n usta bir mahalli icracÄ½sÄ½ olan Bayram ARACI' nÄ½n bununla yetinmeyip beste yaptÄ½Ä½nÄ½ da biliyoruz.

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä¼u noktayÄ½ Ä½zellikle vurgulamakta fayda var: BazÄ½ sanatÄ½lar bizzat sanatlarÄ½yla bÄ¼yÄ¼k ve Ä½nemlidirler, bazÄ½larÄ½ da sanatlarÄ½ndan ziyade Ä½stlendikleri misyonla Ä½nemlidirler. Ä¼Ä°te Bayram ARACI bu ikinci guruba giren sanatÄ½larÄ½n en tipik Ä½rneklerinden biridir. Halk mÄ¼ziÄ°inin dÄ½nem dÄ½nem yaÄ¼adÄ½Ä° iniÄ¼li Ä½Ä½kÄ½Ä½ grafikler Ä½erÄ½evesine bakÄ½ldÄ½Ä°nda; dÄ½neminde halk mÄ¼ziÄ°i gÄ½rmezden gelirken, kaba ve i bulunarak halk mÄ¼ziÄ°i bitti denilirken onu yeniden diriltten, elinde ba°lamasÄ½yla ismini zirveye yazdÄ½rarak bu sÄ½ylenenlerin hiÄ½ de doÄ°ru olmadÄ½Ä°nÄ½ ispatlayan bir sanatÄ½dÄ½r. AyraÄ½ca kendinden sonra gelen hemen hemen bÄ¼tÄ¼n saz sanatÄ½larÄ½nÄ½ etkileyen, bir anlamda bizim ilk ba°lama virtÄ¼Ä½mÄ¼z denebilecek Ä½nemli bir sanatÄ½ olmasÄ½ da bu misyonu bÄ¼yÄ¼k Ä½lÄ½de tamamlamakta aydÄ½nlatÄ½cÄ½ olacaktÄ½r. Ba°lama icrasÄ½nda kendine hasÄ° Ä½nemli yenilikler getirmiÄ¼, dÄ½nemine gÄ½re ileri bir Ä½alma tekniÄ°i geliÄ¼tirmiÄ¼Ä° yanÄ½ sÄ½ra yetiÄ¼melerinde emek verdiÄ°i sanatÄ½larÄ½n bugÄ¼n mÄ¼zikal alanda geldiÄ°i nokta gÄ½z Ä½nÄ½nde bulundurulduÄ°unda Bayram ARACI' ya "Anadolu Saz KahramanÄ½" denilmesine Ä½ok da Ä¼aÄ¼Ä½rmamak gerekir.

Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Ä° Kendini sazÄ½na ve sanatÄ½na adamÄ½Ä¼ benzerleri ile aynÄ½ kaderi paylaÄ¼arak yokluk ve yoksulluk verem tedavisi iÄ½in gittiÄ°i Ä°stanbul' da 16 Ocak 1969 da hayata gÄ½zlerini kapayan Bayram ARACI' nÄ½n halen Ä°stanbul' da kimsesizler mezarlÄ½Ä°nda yatÄ½yor olmasÄ½ vefa ve izan duygularÄ½Ä° temelinde, sanat ve sanatÄ½ya saygÄ½ aÄ½sÄ½ndan dÄ¼Ä¼Ä½nÄ¼lecek bir durumdur. Ancak bilindiÄ°i Ä½zere defnedilen yalnÄ½zca bedendir. Kendi gidip tÄ¼rkÄ¼leri kalan diÄ°er tÄ¼rkÄ¼ Ä½statlarÄ½ gibi Bayram ARACI 'da tÄ¼rkÄ¼leri ile ilelebet yaÄ¼ayacaktÄ½r. BugÄ¼n

bizlere dÃ¼Å¼en gÃ¼rev onun ismini ve dolayÃ¼sÃ¼yla halk mÃ¼ziÅ¼inin, insanlarÃ¼n yÃ¼reklerinde ve beyinlerinde hak ettiÅ¼i gibi yaÃ¼amasÃ¼ iÅ¼in Å¼alÃ¼maktÃ¼r.

Å

AllÃ¼ yazma baÃ¼Ã¼nda

AÃ¼aÃ¼dan acÃ¼ poyraz acÃ¼lar

Atim arap

BaÃ¼na baÃ¼lamÃ¼ karalÃ¼ yazma

Su kavak meÃ¼e kavak

BÃ¼lbÃ¼le su verdim

Evlerinin Å¼nÃ¼

CimdallÃ¼

HafÃ¼z mektepten gelir

HÃ¼dayda

KarÃ¼Ã¼ BaÃ¼da

OyalÃ¼ yazma

SazÃ¼m dÃ¼Ã¼tÃ¼ duvardan

Su sÃ¼zÃ¼yor

YandÃ¼m seker

Åzeytan bunun neresinde

Su corum'un gÃ¼zeller